

Muistio

26.9.2024

VN/3772/2024
VN/3772/2024-MMM-6

Maatalousjaosto 27.9.2024

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Asiantuntijalausuntomme koskien hallituksen esitystä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025 esitämme maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan osalta seuraavaa.

Pääluokan esittely ja keskeiset muutokset

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 2,6 mrd. euroa, jossa on vähennystä 33,6 milj. euroa verrattuna vuoden 2024 varsinaiseen talousarvioon. Määrärahasot politiikkalohkoittain ovat:

(1 000 euroa)		TA2024	TAE2025	%-osuus	Muutos €	Muutos %
30.01.	(Kasvutoimet), hallinto ja tutkimus	146 539	161 804	6 %	15 265	10 %
30.10.	Maaseudun kehittäminen	486 741	481 545	18 %	-5 196	-1 %
30.20.	Maa- ja elintarviketalous	1 770 679	1 736 836	66 %	-33 843	-2 %
30.40.	Luonnonvaratalous	190 385	180 775	7 %	-9 610	-5 %
30.64.	Metsähallitus	7 244	7 090	0 %	-154	-2 %
30.70.	Maanmittaus ja asunto-osakkeiden kirjaaminen	53 163	53 085	2 %	-78	0 %
	Yhteensä	2 654 751	2 621 135	100 %	-33 616	-1 %
12.30.	Tulot yhteensä	916 207	899 611		-16 596	-2 %
	<i>josta tulot EU:lta</i>	<i>882 365</i>	<i>865 295</i>	<i>96 %</i>	<i>-17 070</i>	<i>-2 %</i>

Hallinnon ja tutkimuksen määrärahat kasvavat 15,3 milj. eurolla 161,8 milj. euroon vuoden 2024 talousarvioon verrattuna, mikä johtuu pääosin viennin edistämisen, biotalouden huoltovarmuuden ja arvonnallisuuden kehittämisen lisärahoituksesta, Jokioisten kotieläintuotannon infrastruktuurin uudistamisesta sekä yleisen arvonnallisuusverokannan korotuksesta.

Maaseudun kehittämisen (luku 10) sekä maa- ja elintarviketalouden (luku 20) määrärahoista pääosa liittyy vuonna 2023 käynnistyneeseen Suomen CAP-suunnitelman 2023–2027 toimeenpanoon Manner-Suomessa. Toimenpiteiden määrärahat on budjetoitu CAP-suunnitelman rahoitussuunnitelman mukaisesti ottaen huomioon pääministeri Orpon hallitusohjelman säästöt.

Maaseudun kehittämisen määrärahat vähenevät 5,2 milj. eurolla 481,5 milj. euroon. Muutos johtuu tuki- ja korvausjärjestelmien määrärahojen muutoksista, kertaluonteisten määrärahojen poistumisesta sekä hallituksen keväällä 2024 päättämistä lisäsopeutustoimista. Maaseudun kehittämiseen EU:lta saatavia tuloja arvioidaan kertyvän 20 milj. euroa ennakoitua vähemmän. Kyse on ajoitusmuutoksesta, mikä johtuu Suomen CAP-suunnitelman 2023–2027 toimeenpanon suunniteltua hitaammasta käynnistymisestä sekä maksatusaikatauluista johtuen. Muutoksella ei arvioida olevan vaikutusta CAP-suunnitelmasta tuloutuvan EU-rahoituksen kokonaismäärään.

Maaseudun kehittämisen tavoitteena on maaseutualueiden potentiaalin hyödyntäminen sekä elinvoimaisuuden lisääminen kestäväällä tavalla. Maaseudun kehittämisen tavoitteita tuetaan mm. maaseudun yritystukien, tutkimus- ja kehittämishankkeiden sekä neuvonnan avulla.

Maa- ja elintarviketalouden määrärahoiksi ehdotetaan 1,74 mrd. euroa, joka on 33,8 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa. Muutos johtuu pääosin hallitusohjelmassa päätetyn alueellisen ja paikallisen maaseudun kehittämisen säästön toimeenpanoon liittyvistä muutoksista sekä ravinnekierrätyksen edistämiseen biokaasutuotannolla osoitetun määrärahan päättymisestä. Luvun määrärahoihin parannetaan biotalouteen ja ruokaan perustuvien liiketoimintojen kestävää ja kilpailukykyistä kasvua sekä turvataan vastuullisella toiminnalla ihmisten, eläinten ja kasvien terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta.

Luonnonvaratalouden ja Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien määrärahat vähenevät 9,8 milj. eurolla 187,9 milj. euroon vuoden 2024 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Vähennykset johtuvat pääosin hallitusohjelman mukaisista sopeutustoimista. Luonnonvaratalouden muodostavat kala-, riista-, metsä- ja vesitalous sekä yleiset luonnonvara-asiat. Luonnonvaratalouden tavoitteena on uusiutuvien luonnonvarojen kestävä hoito ja käyttö sekä niihin liittyvien riskien hallinta. Määrärahoilla turvataan huoltovarmuutta, korvataan uusiutumattomien raaka-aineiden ja energian käyttöä, luodaan edellytyksiä luonnonvarojen kestävään käyttöön perustuvalla kilpailukykyisellä yritystoiminnalla, sovitetaan yhteen luonnonvarojen käytön ja suojelun tarpeet sekä luodaan hyvinvointia luonnon virkistyskäytön avulla.

Maanmittaus ja asunto-osakkeiden kirjaaminen -luvun määrärahat vähenevät 0,08 milj. eurolla 53,1 milj. euroon vuoden 2024 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Maaomaisuuteen, osakehuoneistoihin ja peruspaikkatietoihin liittyvät tehtävät ja palvelut turvaavat osaltaan omistusta ja kansallista vakuusjärjestelmää sekä palvelevat digitalisoituvan yhteiskunnan tietotarpeita. Paikantamisen perustan ylläpidolla ja kehittämisellä turvataan paikkatietojen hyödyntämistä koko yhteiskunnassa. Toimintamenot sisältävät EU:n elpymis- ja palautumissuunnitelmasta rahoitettavan huoneistotietojärjestelmän toisen vaiheen kehittämisen.

Vaikeuskertoimet kasvavat sopeuttamistoimenpiteiden lisääntyessä

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala osallistuu omalta osaltaan julkisen talouden sopeuttamiseen. Yhteensä hallinnonalan vastuulla on talousarvioesityksessä 76,9 miljoonan euron suuruinen valtion budjettia vahvistava kokonaisuus, joka on rakentunut hallitusohjelman ja kevään 2024 kehysriihen päätöksiin pohjalta. Vuoteen 2028 mennessä säästötoimenpiteiden vaikutus kasvaa 141,4 miljoonaan euroon.

Maaseudun kehittämisen 28,1 milj. euron hallitusohjelmassäästöt toteutetaan CAP-suunnitelman tavoitteita vaarantamatta. Leikkauksen toimeenpanon johdosta talousarvioesitykseen sisältyy eräitä CAP-suunnitelman momenttien välisiä määrärahasiirtoja, joita ovat edeltäneet vuoden 2024 toisessa lisätalousarviossa toteutetut uudelleenbudjetoinnit. Tehtävät muutokset toteutetaan vuosien 2021-2027 rahoituskauden kokonaisrahoituksen rajoissa ja niillä varmistetaan hallitusohjelman säästön toteuttaminen CAP-suunnitelman 2023-2027 tavoitteet huomioiden ja EU-rahoituksen tuloutuminen Suomelle varmistaen.

Merkittävimmät kevään kehysriihen sopeutus päätökset vuoden 2025 talousarvioesityksessä liittyvät Metsähallituksen voiton tuloutukseen ja valtioavustusleikkaukseen. Tuloutukset Metsähallitukselta kasvavat 11 miljoonalla eurolla kustannustehokkuuden nostamisen ja puun hintakehityksen johdosta. Muutos ei edellytä Metsähallituksen luonnonvarasuunnitelmissa asetettujen hakkuutavoitteiden nostamista. Hevostalouden edistämisen rahoitusta alennetaan 8,5 miljoonaa euroa valtionavustuksiin kohdennetuista säästöistä johtuen. Rahoituksen alenemisen vaikutusten keventämiseen etsitään ratkaisuja yhdessä toimialan kanssa.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tuottavuusohjelman tavoitteena ovat yhteensä 26,5 milj. euron säästöt vuodesta 2027 alkaen. Tuottavuustoimilla pyritään vastaamaan myös uusien tehtävien kautta syntyviin uusiin resurssitarpeisiin. Merkittäviltä osin tuottavuusohjelmaa toteutetaan hallinnonalan omilla toimenpiteillä, joita ovat mm. tehtävien priorisointi ja kehittäminen, hankintatoimen tehostaminen ja tulojen lisääminen. Tuottavuusohjelman sisältö täsmennetään toiminnan ja talouden suunnittelun yhteydessä yhteistyössä henkilöstön kanssa. Vuonna 2025 käynnistetään kertaluonteisten toimenpiteiden ohella lainsäädäntömuutoksia edellyttävät tehtävien ja velvoitteiden karsinta, joiden

säästövaikutukset saadaan voimaan viimeistään vuonna 2027. Sopeuttamistoimet jatkuvat hallinnon-alalla pääasiassa vähintään vuoteen 2028 saakka.

Kehysriihen linjauksen mukaisesti talousarvioesitykseen ei sisälly EU:sta ja kansallisesta lainsäädännöstä tulevien uusien velvoitteiden hoitamisen edellyttämiä lisämäärärahoja. Niiden toimeenpanon tulisi tapahtua pääsääntöisesti nykyisten määrärahojen puitteissa nykyisiä tehtäviä vähentäen tai niiden tuottavuutta lisäten. Pääluokan sisältä talousarvioesityksessä on varauduttu Ruokaviraston osalta kertaluonteiseen 1,5 milj. euron uusien EU- ja muiden tehtävien resursointiin. Uusia lisätehtäviä hallinnonalalla ovat mm. EU:n metsäkatoasetuksen sekä kyberturvallisuus (NIS2) ja kriittisen infrastruktuurin kriisinkestävyys (CER) direktiivien toimeenpano. Edellä mainituissa tehtävissä MMM:n hallinnon-alan eri toimijoiden (ml. ELY-keskukset) nykyisiä muita tehtäviä vähentävä tai niiden tuottavuutta lisäävä tarve on kehyskaudella vuosina 2025-2028 yhteensä keskimäärin 2,5 milj. euroa vuodessa. Lisäksi aluehallintouudistuksesta aiheutuu Ruokavirastolle sekä kertaluonteisia että pysyväisluonteisia lisäresurssitarpeita.

Uusien velvoitteiden mukaisia tehtäviä joudutaan rajaamaan säästöjen aikaansaamiseksi sääntelyn edellyttämään välttämättömään tasoon. Hallinnonalan virastojen tuottavuusohjelmat tulevat sisältämään nykyisten tehtävien vähentämisen ja tuottavuuden lisäämisen EU-sääntelystä johtuvien uusien tehtävien mahdollistamiseksi.

Talousjohtaja	Matti Hyytinen
---------------	----------------

Maatalousneuvos	Esa Hiiva
-----------------	-----------

Luonnonvaraneuvos	Heikki Piiparinen
-------------------	-------------------

Liitteet	PPT-esitys
----------	------------

Jakelu	Eduskunta, Kaisa Iso-Sipilä
--------	-----------------------------